

FOTO CINDY-DAM/FLICKR

Fortfarande riskerar unga flickor på landsbygden i Georgien att utsättas för så kallade ”brudkidnappningar”. De förs bort, våldtas och tvingas gifta sig. Men nu satsar regeringen på kampanjer mot våldet. Hertha har besökt byn Sartichala.

HOPP FÖR KVINNOR SOM LEVT MED brudkidnappningar

Text & bild Torbjörn Messing

”Jag har fyra väninnor här i Sartichala som jag vet har blivit brudkidnappade som minderåriga.”

PÅ VÄG MOT DEN GEORGISKA BYN Sartichala är den asfalterade vägen plötsligt bortspolad av regnvattnet från Kaukasus-bergen. Bilarna leds ut på en lerig traktorväg i det bördiga jordbrukslandskapet med alla dess vinrankor. Plötsligt står en obekymrad ko mitt i körbanan. Det är som om tiden har stått stilla på den bedövande vackra georgiska landsbygden. På flera sätt ska det snart visa sig.

– Brudkidnappningar var ett stort problem före Sovjets fall, men det förekommer fortfarande, berättar Diana Khetaguri.

Hon är en av de drygt tusen personer som bor i Sartichala med omnejd, några mil öster om Georgiens huvudstad Tbilisi. Vi träffas på det nybyggda Medborgarkontoret som bland annat har som syfte att bidra till ökad kunskap om rättighetsfrågor. Diana Khetaguri kommer snabbt in på temat brudkidnappningar när hon ska beskriva kvinnornas situation i området, ett fenomen som präglar denna region.

– Jag har fyra väninnor här i Sartichala som jag vet har blivit brudkidnappade som minderåriga. Min svärmor blev brudkidnappad vid 14 års ålder och min egen bror gifte sig med en femtonårig flicka.

Minderåriga flickor, mellan 14 och 17 år, rövas bort och tvingas övernatta hos den presumtiva brudgummen. Många av dem blir våldtagna. Familjens heder kommer på skam vid tanken på att de kan ha blivit ”befläckade”, och därför är de inte välkomna tillbaka. Om flickorna däremot, mot sin vilja, gifter sig med mannen kan de accepteras igen av familjen. Många ser därför ingen annan utväg än att gifta sig med sin egen kidnappare och våldtäktsman.

NÄR DIANA KHETAGURI var 17 år blev hon själv kidnappad för att bli någons fru. Mannen hade hon bara träffat som hastigast på en offentlig tillställning då han blev kär i henne. En dag förde han bort henne i en bil som av en slump stoppades av polisen i en rutinkontroll. Mannen höll för hennes mun, men polismännen såg att hon gestikulerade och räddade henne.

Hade hennes liv sett helt annorlunda ut om polisen inte råkat stå just där? Hade hon varit bortgift, forslad till en annan landsända och suttit fast som isolerad hemmafru och slav?

– Nej, aldrig! Jag hade rymt. Jag har haft stöd från mina liberala föräldrar. De har uppmuntrat mig till både studier och arbete och nu hjälper de mig med barnen, säger Diana Khetaguri.

I dag är hon 33 år, har fyra barn och arbetar heltid. Maken, som hon gifte sig med av kärlek, stöttar henne.

Andelen hemmafruar på landsbygden är annars runt 80 procent. Diana Khetaguri berättar att hennes väninnor, de som tvingats leva med sina kidnappare, är nästintill isolerade i sina hem. En del får inte ens gå ut för sina män.

MEDBORGARKONTORET VI TRÄFFAS PÅ är byggt med EU-pengar och i kontrast mot fattigdomen i området liknar det ett palats. Det är modernt och rymmer alla tänkbara samhällstjänster. Innan det stod färdigt 2012 tvingades byborna göra den omständliga Tbilisiresan för så enkla saker

som att ta ut pengar, få tillgång till internet eller skaffa ett ID-kort.

Lokalerna används bland annat för utbildningar i rättighetsfrågor. Nyligen lanserade Justitiedepartementet i Georgien en kampanj om kvinnors rättigheter med fokus på mäns våld mot kvinnor,

Diana Khetaguri utsattes själv för försök till brudkidnappning.

brudkidnappningar och människohandel. I samband med det genomfördes utbildningar för både kvinnor och män.

Flera av Diana Khetaguris mer utsatta väninnor deltog. Jag frågar om det finns något hopp för dem, de isolerade hemmafruarna, utan jobb, utan utbildning och utan en familj att återvända till?

– Många förlikar sig med sitt öde, men

inte alla. Jag känner till flera kvinnor som har skiljt sig i 30-årsåldern när de inte längre står ut.

Hon ser tecken på en ljusning och tar sin egen svägerska som exempel. Hon som var 15 år när hon tvingades gifta sig och hoppa av skolan.

– Nu har hon skaffat körkort och bil. Hon åker in till Tbilisi där hon ser de unga moderna storstadskvinnorna med universitetsutbildningar och toppjobb. Sådant lockar och vidgar perspektiven. Jag har uppmuntrat henne att plugga vidare och tror att jag har lyckats övertyga henne.

DET BAKOMLIGGANDE PROBLEMET, menar Diana Khetaguri, är de kulturella och religiösa normer som framförallt männen upprätthåller. Landets främsta opinionsbildare, den ortodoxa kyrkan, proklamerar att kvinnor inte har rätt till sina egna kroppar, inte rätt till utbildning och att mannen ska vara familjens överhuvud. Samtidigt finns det tecken på att mäns tankefigurer förändras.

– Ja, se på min egen pappa. Han var tidigare emot kvinnors utbildning men nu har han sett till att både jag och mamma har utbildat oss. Det finns hopp!

När jag åker tillbaka till Tbilisi finns det ingen ko kvar på vägen.

Medborgarkontoret i Sartichala stod färdigt 2012.

Här anordnas bland annat utbildningar i rättighetsfrågor.

BRUDKIDNAPPNINGAR I GEORGIEN

Officiell statistik saknas. I vissa regioner i Georgien uppskattar byborna själva att var femte kvinna är brudkidnappad. Kvinnorätsorganisationen Avantgarde menar att brudkidnappningar ökar igen på den georgiska landsbygden.

Enligt en ny georgisk lag från 2006 räknas brudkidnappning som människorov och kan ge upp till sju års fängelse, men mycket få fall leder till åtal. Som exempel anmäldes åtta brudkidnappningar i byn Tetriskaro 2009. Samtliga fall lades ned.

Georgiska staten har en jourtelefon som är öppen dygnet runt, dit kidnappade kvinnor kan ringa. Andelen samtal ökar successivt, men få kvinnor anmäler brotten. Det finns fem skyddade boenden i hela landet. Behovet ökar.